

HET MINAMATA VERDRAG

Wereldwijd is er veel onderzoek gedaan over kwik voorkomens en het gebruik van kwik. De meest recente studie van de UNEP, *UNEP Global Mercury Assessment 2013*, geeft aan dat de meeste uitstoot van kwik komt door menselijke activiteiten. Het verminderen van de huidige bronnen van uitstoot is daarom van belang om de hoeveelheid kwik die vrijkomt in het milieu te minimaliseren. De ambachtelijke en kleinschalige goudwinning (in het Engels: *Artisinal and Smallscale Gold Mining*, afgekort ASGM) en de verbranding van kolen worden gerekend tot de belangrijkste antropogene (menselijke) bronnen.

Volgens het onderzoek in 2013 wordt de jaarlijkse uitstoot van de ASGM geschat op 727 ton. Dit is de grootste sector die wereldwijd voor meer dan 35% bijdraagt aan de totale antropogene uitstoot. Echter is het moeilijk om te bepalen of de werkelijke uitstoot van deze sector zijn veranderd, omdat een groot deel van deze activiteit niet gereguleerd of illegaal is en zijn betrouwbare officiële gegevens dus moeilijk te verkrijgen.

Waarom een verdrag?

Vanwege de grensoverschrijdende dimensie van het kwikvraagstuk was het nodig om op internationaal vlak tot actie te komen. Onder leiding van de United Nations Environment Programme (UNEP) hebben onderhandelaars van ongeveer 140 landen in januari 2013 de onderhandelingen afgerond van de tekst van het Minamata Verdrag. Het verdrag zal op 16 augustus 2017 inwerking treden, omdat inmiddels meer dan de benodigde 50 landen het verdrag hebben geratificeerd.

Wat houdt het verdrag in?

Het doel van het verdrag is het beschermen van de menselijke gezondheid en het milieu tegen antropogene uitstoot van kwik en kwikverbindingen. Met antropogene uitstoot wordt bedoeld de uitstoot die plaatsvindt door menselijk handelen. Dit betekent dat landen acties moeten ondernemen om de uitstoot door menselijke activiteiten te verminderen.

Het verdrag heeft een aantal artikelen, die verdeeld zijn naar onderwerp. Enkele belangrijke onderdelen die in het verdrag voorkomen zijn:

- Het winnen van kwik en de handel daarin;
- Het gebruik van kwik in producten en productieprocessen;
- De maatregelen die getroffen moeten worden ter vermindering van de uitstoot van kwik in de ambachtelijke en kleinschalige goudmijnbouw (ASGM);
- Maatregelen voor het verminderen van uitstoot van productieprocessen De opslag en het behandelen van afval dat kwik bevat en het beheer van verontreinigde gebieden;
- Financiële en technische ondersteuning bij de implementatie van het verdrag; en
- Voorlichting, Bewustwording, Educatie, Onderzoek en Monitoring.

Waarom de naam Minamata

Het verdrag wordt het Minamata Verdrag genoemd uit eerbied voor de slachtoffers van een kwikvergiftiging door industriële vervuiling. Een chemische fabriek heeft tussen 1932 en 1968 afvalwater met kwik geloosd in de Minamatabaai in Japan. Het kwik kwam in de voedselketen terecht van de mens door het nuttigen van verontreinigde vis en schelpdieren uit de baai. Velen werden ziek en zijn zelfs gestorven aan de vergiftiging. De grootschalige vergiftiging van de mensen van Minamata heeft de alarmerende negatieve effecten van kwik voor het eerst duidelijk gemaakt.

Sluice box te Kampu 9

De Voorzitter van de DNA, mw. Jennifer Geerlings-Simons, op de inception workshop van het MIA project op 23 en 24 februari 2017, geflankeerd door dhr. Armstrong Alexis (UNDP), dhr. Dave Abeleven (Directeur NH) en Dhr. Cedric Nelom (Wvd. Directeur NIMOS).

Het verdrag wil met deze acties de uitstoot van kwik verminderen. Voor sommige productieprocessen zijn er jaartallen afgesproken waarop het gebruik moet worden gestopt. Dit noemen ze "phase-out agenda", in het Nederlands een agenda voor uitsluiting.

Bij andere activiteiten waar er ook kwik wordt gebruikt, zoals de mijnbouw, zijn er geen jaartallen afgesproken, maar is men overeengekomen dat landen die een goudmijnbouw hebben waar er kwik gebruikt wordt maatregelen zullen nemen om kwik gebruik te verminderen en waar mogelijk helemaal te stoppen. Deze landen zullen een Nationaal Actie Plan (NAP) moeten ontwikkelen waarin ze aangeven hoe ze het gebruik zullen verminderen. Het verdrag geeft landen enkele minimale eisen maar laat ze verder vrij om het traject te bepalen van uitsluiting binnen de ASGM.

Waarom is het tegengaan van uitstoot van kwik zo belangrijk?

Kwik is een metaal dat in zijn natuurlijke staat vloeibaar is. Dit metaal wordt in vele productieprocessen gebruikt en het is bewezen dat het metaal, als het in het menselijk lichaam komt, heel gevaarlijk is voor de gezondheid van de mens. Vooral bepaalde vormen van kwik, zoals kwikdamp en organische kwik (methylkwik) zijn heel gevaarlijk. Het tegengaan van de uitstoot van kwik is daarom een kwestie van nationaal belang, want het heeft grote gevolgen voor de volksgezondheid en het milieu in Suriname.

Wat is het belang van het verdrag voor Suriname?

Kwik wordt in Suriname voornamelijk in de goudmijnbouw gebruikt. Kwik bezit de unieke eigenschap dat het zich aan goud bindt. Het is dus gemakkelijk goud te 'vangen' door kwik bij het gesteente of in het goudwinningsproces te doen. Momenteel worden er in de ambachtelijke en kleinschalige goudmijnbouw productie methoden gebruikt die het gebruikte kwik niet opvangen. Deze manier van goudwinning is niet milieuvriendelijk en laat heel veel kwik in de natuur vrij. Dit is heel gevaarlijk voor de mijnbouwers, de omwonenden van de mijnvelden en de families van de mijnbouwers.

Daarom is het belangrijk dat Suriname dit verdrag ratificeert, want het is een manier voor ons land om het gebruik van kwik goed aan te pakken. Het verdrag biedt de mogelijkheid om technische en financiële hulp te ontvangen. Ook kan Suriname door dit verdrag van gedachten en ideeën wisselen met andere landen die met dezelfde problemen als Suriname zitten.

Wil je meer weten over het verdrag?
 Bezoek dan de website:
www.mercuryconvention.org
 Het NIMOS heeft ook veel informatie over kwik in ons Documentatie Centrum. Bel en maak een afspraak om langs te komen.
 Adres: Mr. J. Lachmonstraat 100
 Paramaribo Suriname
 Tel: 490044, 490046
 Fax: 490042
 Email: info@nimos.org
www.nimos.org

© NIMOS 2017
 Deze uitgave is mogelijk gemaakt door de financiële bijdrage van het WWF en de Nederlandse Ambassade.
 Vormgeving: I.D. Graphic Design N.V., Cloude de Bruin
 Druk: Leo Victor

HET MINAMATA VERDRAG en kwikgebruik in goudwinning

Wat is ambachtelijke en kleinschalige goudmijnbouw?

In het verdrag is onder artikel 2(a) de ambachtelijke en kleinschalige goudwinning gedefinieerd als *goudwinning uitgevoerd door individuele mijnwerkers of kleine ondernemingen met beperkte kapitaalinvestering en productie.*

Landen waar er mijnbouw plaatsvindt, hebben soms in hun nationale wetgeving ook een definitie van ambachtelijke en kleinschalige goudwinning. Suriname heeft op dit moment nog geen wettelijke definiëring.

De ambachtelijke en kleinschalige goudmijnbouw zijn in de afgelopen jaren gegroeid. Deze groei heeft echter een aantal negatieve gevolgen gehad voor het milieu en de gezondheid van de mens. De gebruikte mijnmethoden hebben grote negatieve gevolgen voor het milieu, omdat er veel kwik vrijkomt in de natuur. Het is heel moeilijk vast te stellen hoeveel kwik er werkelijk gebruikt wordt in de sector. Internationaal hanteert men de formule 1:1, wat betekent dat voor elke geproduceerde kilo goud er een kilo kwik wordt gebruikt. Als er naar schatting 300.000 kilo goud per jaar wordt gewonnen, betekent dit dat er ongeveer 300.000 kilo kwik in de natuur terecht komt.

In samenwerking met partners bevordert de overheid al langer dan 30 jaren kwikvrije goudwinningmethoden, echter met gering succes. Het probleem neemt integendeel alleen maar toe. Onderzoek wijst uit dat steeds meer roofvissen (bijv. anyumara en piren) methyلكwik bevatten. Deze vorm van kwik wordt ook wel organische kwik genoemd en is erg gevaarlijk voor de mens.

Kwikgebruik bij kleinschalige goudwinning in het verdrag

Het Minamata verdrag heeft als doel het beschermen van de menselijke gezondheid en het milieu tegen antropogene uitstoot van kwik en kwikverbindingen. Met antropogene uitstoot wordt bedoeld de uitstoot die plaatsvindt door menselijk handelen. Kwik komt ook in de natuur voor (bijv. cinnaber), maar dat valt niet onder de werking van dit verdrag. Het verdrag is onder andere gericht op productieprocessen waar er kwik wordt gebruikt, kwikhoudende producten en de ambachtelijke en kleinschalige goudmijnbouw sector.

Het verdrag heeft in artikel 2(k) enkele vormen van gebruik van kwik toegestaan. Het gebruik van kwik in de ambachtelijke en kleinschalige goudwinning is daar één van.

Artikel 7 en Bijlage C van het verdrag zijn speciaal gewijd aan de ambachtelijke en kleinschalige goudwinning omdat het een sector is die door de sociale-, economische- en milieu aspecten heel complex is. Het is dus heel moeilijk om kwikgebruik in deze sector aan te pakken, zonder dat het grote gevolgen zal hebben voor de sector en de mensen die een inkomen hieruit halen. Deze overwegingen zijn meegenomen bij het vaststellen van een aparte regeling voor deze sector in het verdrag en niet gewoon een datum voor uitbanning vast te stellen zoals dat gedaan is voor andere productieprocessen die in het verdrag zijn geregeld.

Crusher

Hoe te bepalen of de ambachtelijke en kleinschalige goudwinning in het land "niet onbeduidend is", is niet vastgesteld in het verdrag. Het is dus aan elke partij om te beslissen of dergelijke activiteiten op zijn grondgebied niet onbeduidend zijn. Er zijn een aantal elementen voorgesteld die door landen kunnen worden overwogen om zo'n bepaling te maken. Deze variëren van de hoeveelheden kwik die worden gebruikt en uitgestoten in dergelijke processen, de hoeveelheid geproduceerd goud, de bijdrage van de sector aan het Bruto Binnenlands Product, het aantal betrokken en getroffen personen, de locatie van de activiteit, de gevoeligheid van het omliggende milieu, de productieprocessen die worden gebruikt, enz.

Wil je meer weten over het verdrag?

Bezoek dan de website: www.mercuryconvention.org
Het NIMOS heeft ook veel informatie over kwik in ons Documentatie Centrum. Bel en maak een afspraak om langs te komen.
Adres: Mr. J. Lachmonstraat 100
Paramaribo Suriname
Tel: 490044, 490046
Fax: 490042
Email: info@nimos.org
www.nimos.org

© NIMOS 2017

Deze uitgave is mogelijk gemaakt door de financiële bijdrage van het WWF en de Nederlandse Ambassade.
Vormgeving: I.D. Graphic Design N.V., Claudett de Bruin
Druk: Leo Victor

Koninkrijk der Nederlanden

Kwik

Sluice box

Volgens artikel 7 lid 1 heeft elke partij die een ambachtelijke en kleinschalige goudwinning en -verwerking op zijn grondgebied heeft, onafhankelijk van zijn belang, de algemene verplichting maatregelen te treffen om het gebruik van kwik en kwikverbindingen bij dergelijke mijnbouw en verwerking te verminderen en waar mogelijk te elimineren, evenals de uitstoot van kwik uit deze activiteiten in het milieu.

Als het land besluit dat het de ambachtelijke en kleinschalige goudwinning en -verwerking op haar grondgebied niet onbeduidend (*more than insignificant*) is dient het land het Secretariaat van het Verdrag hiervan in kennis te stellen. Op het moment dat het land deze kennisgeving doet zal het aan een aantal verplichtingen moeten voldoen.

Deze verplichtingen die zullen gelden na de melding zijn in lid 3 van het artikel genoemd. Het land zal:

1. Een Nationaal Actie Plan (NAP) maken dat in overeenstemming is met Bijlage C van het verdrag;
2. Het NAP niet later dan drie jaar na de toetreding tot het verdrag (of melding) indienen bij het Secretariaat;
3. Elke drie jaar een rapportage geven van de vooruitgang geboekt bij het voldoen aan haar verplichtingen onder dit verdrag.

Landen mogen met elkaar en andere non-gouvernementele organisaties (NGO's) samenwerken om aan de verplichtingen onder dit artikel te voldoen. De samenwerking kan onder andere bestaan uit: het ontwikkelen van strategieën ter voorkoming van kwikgebruik in de sector, het ondernemen van initiatieven voor onderwijs en capaciteitsversterking, het promoten van wetenschappelijk onderzoek in kwikvrije winningsmethoden en het aangaan van partnerschappen om te ondersteunen bij het implementeren van de verplichtingen onder het artikel.

Bijlage C van het verdrag bevat een lijst van punten die moeten worden meegenomen in het National Actie Plan. Ter formulering van de NAP zijn er Richtlijnen ontwikkeld. De onderdelen in Bijlage C opgenomen hebben betrekking op:

- Het stellen van een nationaal doel en reductiedoelstellingen;
- Het ondernemen van acties om de vier meest slechte praktijken te stoppen; (de vier meest slechte praktijken zijn: het rechtstreeks toevoegen van kwik aan het gesteente (*whole ore amalgamation*), het in open lucht verbranden van kwikamalgam, het verbranden van kwikamalgam in woongebieden en het toevoegen van cyanide aan gesteenten waar eerder kwik aan toegevoegd was, zonder de kwik eerst te verwijderen)
- Het nemen van stappen om de formalisering en/of regulering van de sector te faciliteren;
- Het maken van schattingen voor huidig gebruik van kwik in de sector (vaststellen van de baseline) en de gebruikte productie processen;
- Het formuleren van strategieën voor:
  - het bevorderen van de vermindering van uitstoot van kwik en blootstelling aan kwik;
  - het beheer van de Handel;
- Het formuleren van een Volksgezondheidsstrategie tegen de blootstelling van mijnbouwers aan kwik.
- Het formuleren van strategieën om de blootstelling van kwetsbare groepen zoals kinderen en zwangere vrouwen te voorkomen;
- Het verstrekken van informatie aan goud mijnbouwers en getroffen gemeenschappen; en
- Het vaststellen van een programma (plan) ter uitvoering van het Nationaal Actie Plan.

Bijlage C geeft ook aan dat elke partij aanvullende strategieën mag ontwikkelen om de doelen te bereiken, en vermeldt in bijzonder standaarden voor kwikvrije goudwinning en markt- of marketingmechanismen.

Suriname's voorbereidingen op HET MINAMATA VERDRAG

In Suriname wordt er eeuwenlang goud gemijnd. Door economische en sociale omstandigheden is de ambachtelijke en kleinschalige goudmijnbouw explosief gegroeid, jammer genoeg niet op een duurzame manier.

Het gebruik van kwik heeft verregaande gevolgen voor de volksgezondheid en het milieu, niet alleen op de goudvelden maar ook in Paramaribo en andere locaties waar de goudopkopers hun bedrijven hebben en het goud wordt verwerkt voordat het wordt geëxporteerd.

Het NIMOS Adviesdocument en Actieplan

Het NIMOS heeft in 2013, in samenwerking met relevante actoren, een juridisch en institutionele analyse gedaan van de gevolgen van de ratificatie van het Minamata verdrag voor Suriname. Uit het onderzoek is komen vast te staan dat Suriname het verdrag moet ratificeren. Echter zijn er enkele voorwaarden waaraan Suriname moet voldoen. Suriname zal stappen moeten ondernemen om het verdrag uit te kunnen voeren. Het NIMOS heeft samen met stakeholders gewerkt aan een Stappenplan om het verdrag te implementeren in Suriname. Het Stappenplan heeft als algemeen doel: "Het treffen van nationale maatregelen ter bescherming van de menselijke gezondheid en het milieu tegen blootstelling aan kwik met in het vooruitzicht een kwikvrije milieu in Suriname".

In het belang van een geïntegreerde aanpak van het kwikvraagstuk en de aard van de problemen waarmee Suriname geconfronteerd wordt, zijn door het NIMOS zeven beleidsgebieden geïdentificeerd om het gebruik van kwik in Suriname geleidelijk uit te bannen. Er zijn 4 functionele groepen van belanghebbenden geïdentificeerd die elk specifieke taken en bevoegdheden hebben binnen het implementeren van het Stappenplan.

Minamata Initial Assessment (MIA) project

Start: januari 2017

Duur: 12 maanden

Doel: het ondernemen van een onderzoek naar kwikvoorkomens in Suriname om de overheid in staat te stellen de nationale vereisten en behoeften voor de ratificatie van het Minamata verdrag vast te stellen en tot een gezonde basis te komen voor de implementatie van het verdrag.

Technische coördinatie: NIMOS Elementen project:

- Evaluatie van wetgeving en beleid in verband met de uitvoering van de artikelen 3, 5, 7, 8 en 9 van het verdrag.
- Een eerste beoordeling van kwikvoorkomens in de volgende categorieën: voorraden kwik en kwikverbindingen; invoer- en uitvoerprocedures inclusief een beoordeling van de opslagomstandigheden; levering van kwik, inclusief bronnen, recyclingactiviteiten en hoeveelheden; sectoren die kwik gebruiken en het bedrag per jaar, inclusief fabricageprocessen; ASGM en kwik bevattende producten; handel in kwik en kwikverbindingen;
- Identificeren van emissiebronnen van kwik, afvoerbronnen van kwik naar land en water.
- Identificeren van belangrijke belanghebbenden die betrokken zijn bij het project, die ook direct of indirect een belangrijke rol hebben in het beheer van de verplichtingen van het verdrag
- Coördinatie- en besluitvormings-systemen bepalen die nodig zijn om de nationale prioriteiten voor kwik in
- de nationale plannen en beleidsmaatregelen vast te stellen.

National Action Plan for the ASGM in Suriname (NAP) project

Start: voorbereidingsfase

Duur: 12 maanden

Doel: Een nationaal actieplan ondernemen om de regering in staat te stellen de nationale eisen, behoeften, doelen en schema's vast te stellen om het gebruik van kwik (Hg) in de kleinschalige goudwinningsector (ASGM) en verwerking te beperken of stoppen.

Technische coördinatie:

NIMOS

Elementen:

- Een analyse van de ambachtelijke en kleinschalige goudwinning industrie (ASGM);
- Ontwikkelen en/of versterken van instellingen en verder bevorderen van de vermindering/stoppen van kwikgebruik en uitstoot;
- Ontwikkelen van een Nationaal Actieplan voor Suriname.

Participanten aan stakeholdersessie in het kader van NIMOS Minamata Adviesdocument en Actieplan.

Deze groepen zijn: de regulerende instanties, mijnbouwers, industriële verwerkers en importeurs.

Activiteiten ter voorbereiding

Sinds het uitbrengen van het Adviesdocument heeft het Ministerie van Natuurlijke Hulpbronnen met ondersteuning van het NIMOS de nodige stappen ondernomen om het verdrag te laten ratificeren in DNA. Het verdrag treedt echter pas in werking wanneer De Nationale Assemblée goedkeuring heeft gegeven aan het verdrag.

De eerste stap in het ratificatieproces is de goedkeuring van het voorstel door de Raad van Ministers (RvM). Op 30 mei 2016 heeft de RvM het wetsvoorstel dat ingediend was voor de ratificatie van het verdrag goedgekeurd. Momenteel is het wetsvoorstel bij De Nationale Assemblée. Het wetsvoorstel is momenteel in behandeling.

Momenteel zijn er 2 projecten gaande die de overheid verder ondersteunen bij het vergaren van alle data en het instellen van alle structuren die nodig zijn om het verdrag goed te implementeren. Deze zijn: *Minamata Initial Assessment* en *National Action Plan for the ASGM* (ambachtelijke en kleinschalige mijnbouw) in Suriname.

Implementatie

De projecten die nu gaande zijn hebben als doel Suriname voor te bereiden op de implementatie van de verplichtingen van het verdrag. Op het moment dat Suriname het verdrag ratificeert zal het moeten starten met het uitvoeren van de bepalingen. Om Suriname hierin te ondersteunen is het NIMOS, in samenwerking met relevante actoren, op dit moment bezig met de voorbereiding van een vier jaar durend project vanuit het *Global Environment Fund* (GEF). Dit project is genaamd: *Improving Environmental Management in the Mining Sector in Suriname with Emphasis on Goldmining*. Het project heeft als doel het versterken van het beheer van mijnbouw en bevorderen van het gebruik van duurzame mijn technieken in Suriname teneinde de negatieve effecten op de biodiversiteit en bossen te verminderen, klimaatverandering te beperken en lokale inkomsten te verbeteren.

Het project is nu in de voorbereidingsfase. Er wordt een projectdocument ontwikkeld waarin de bovenstaande punten worden uitgewerkt.

NIMOS

Wil je meer weten over het verdrag?

Bezoek dan de website:

www.mercuryconvention.org

Het NIMOS heeft ook veel informatie over kwik in ons Documentatie Centrum. Bel en maak een afspraak om langs te komen.

Adres: Mr. J. Lachmonstraat 100

Paramaribo Suriname

Tel: 490044, 490046

Fax: 490042

Email: info@nimos.org

www.nimos.org

© NIMOS 2017

Deze uitgave is mogelijk gemaakt door de financiële bijdrage van het WWF en de Nederlandse Ambassade.

Vormgeving: I.D. Graphic Design N.V., Claudett de Bruin

Druk: Leo Victor

Koninkrijk der Nederlanden

